

Zitting 1981–1982

17 444

Enige vereenvoudigingen op het gebied van het personen- en familierecht en het burgerlijk procesrecht

Nr. 4

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 8 september 1982

De vaste Commissie voor Justitie¹ brengt omtrent voorliggend wetsontwerp het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden met instemming van het voorliggende wetsontwerp kennis genomen.

Met name door de afschaffing van de eed van de voogd en toeziend voogd, van de curator en de deskundige zal de werklast van de rechter in niet geringe mate verlicht worden. Hetzelfde geldt voor de verruiming van de mogelijkheid van enkelvoudige behandeling en voor de voorgestelde vereenvoudigingen, zo stelden de leden van de P.v.d.A.-fractie.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met instemming kennis genomen van het voorliggende wetsontwerp, waarin naar de mening van deze leden zeer begrijpelijke en aanvaardbare vereenvoudigingen in het personen- en familierecht en het burgerlijk procesrecht worden aangebracht.

De leden van de fractie van D'66 hadden met instemming de indiening van het betrokken wetsontwerp begroet. De belangrijkste peilers waarop het ontwerp rust – verruiming van de mogelijkheden tot enkelvoudige behandeling en maatregelen die de werklast van het rechterlijk apparaat verminderen – hadden hun instemming. Zij hadden in die richting ook reeds gedoeld in hun bijdrage aan de eerste heroverwegingsoperatie. In de concrete uitwerking van deze uitgangspunten zoals in dit voorstel van wet neergelegd konden zij zich vinden, zo merkten deze leden op. Wel vroegen zij zich af of zich een vergelijkbare problematiek voordoet in het strafprocesrecht. Zijn wellicht daar oneigenlijke elementen in de loop van jaren in geslopen en zo ja, wat denkt de Minister hier aan te doen, zo informeerden de leden van de fractie van D'66.

Het lid van de G.P.V.-fractie kon instemmen met de meeste voorgestelde wetswijzigingen. Op enkele onderdelen kon hij, zoals hieronder wordt weergegeven, niet geheel de mening van de Regering delen.

¹ Samenstelling: Rietkerk (VVD), Roethof (PvdA), voorzitter, Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), Van Dam (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), Korte-van Hemel (CDA), Evenhuis-van Essen (CDA), Jacobse (VVD), Wessel-Tuinstra (D'66), Faber (CDA), Tripels (VVD), ondervoorzitter, Buikema (CDA), Van der Burg (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Kohnstamm (D'66), Brouwer (CPN) en De Jonge (CDA).

Artikelen

Artikelen I en II

De leden van de C.D.A.-fractie konden zich vinden in de argumentatie om tot een vereenvoudiging te komen door de bedragen waarvoor geen boedelbeschrijving nodig is op te trekken tot 10 000 respectievelijk 20 000 gulden, aangezien dit de kantonrechters een tijdsbesparing zal opleveren. Zij vroegen zich echter af of het belang van de pupil in dezen niet wat onderbelicht was geraakt. Door het schrappen van de in artikel 350, tweede lid, BW opgenomen restrictie voor het beleggen van het vermogen zonder toestemming van de kantonrechter, krijgt de voogd de vrije hand over het vermogen. Slechts bij aantoonbaar slecht bewind is hij aansprakelijk. De parallel, die in de memorie van toelichting getrokken wordt met de verantwoordelijkheid van de bewindvoerder bij onderbewindstelling van een meerderjarige, gaat, naar het oordeel van deze leden, in zoverre mank, waar de bewindsman gebonden is aan in de wet opgenomen bepalingen, o.a. een jaarlijks of zelfs drie-maandelijks over te leggen rekening en verantwoording van het bewind en een altijd zo spoedig mogelijk op te maken boedelbeschrijving. De leden van de C.D.A.-fractie vroegen zich af of de belangen van de pupil niet een betere bescherming behoeften.

De leden van de V.V.D.-fractie stelden de vraag of in het kader van het voorliggende wetsontwerp niet ook artikel 345, sub 3, zou moeten worden aangepast, waar namelijk gesteld wordt dat de voogd geen toestemming van de kantonrechter nodig heeft voor het aangaan van een dading of een geschil waarbij de minderjarige is betrokken, onder meer wanneer het voorwerp van het geschil een waarde van f 200 niet te boven gaat. Gelet op de geldontwaarding zou, naar de opvattingen van de leden van de V.V.D.-fractie, in alle redelijkheid ook dit bedrag moeten worden aangepast. Naar analogie van de voorgestelde wijziging in artikel 339 zou, aldus deze leden, kunnen worden verdedigd dat in artikel 345, sub 3, «een waarde van f 4000 niet te boven gaande» moeten worden gelezen.

Artikel III

De leden van de V.V.D.-fractie meenden dat het de voorkeur zou verdienen om de laatste regel van de laatste alinea van het tweede lid van artikel 885 Rechtsvordering als volgt te doen luiden: «in dit geval wordt het oorspronkelijke proces-verbaal der ondervraging aan de verzoekende rechtbank toegezonden». In de voorgestelde tekst ontbreekt namelijk, naar het oordeel van deze leden, aan wie het proces-verbaal moet worden ingezonden, hoewel het toch kennelijk de bedoeling is dat die terugzending dient te geschieden aan de verzoekende rechtbank.

Artikelen IV, V en VI–XV

De leden van de C.D.A.-fractie konden zich vinden in de vereenvoudigde benoeming van voogden, toezienend voogden en deskundigen door het schrappen van de eed. De benoeming van enkelvoudige Kamers in eerste instantie door de colleges zelf in plaats van door de Kroon leek deze leden een goede zaak. Zij hoopten dat het beleid in dezen bij de verschillende rechtbanken niet te veel zou gaan verschillen en dat de kwaliteit van de rechtspraak gehandhaafd zou blijven. Dat verzoekschrift-procedures waarop de artikelen 429e e.v. Rv. van toepassing zijn, in hoger beroep nu eveneens door een unus-rechter kunnen worden behandeld, leek deze leden een verbetering.

De leden van de V.V.D.-fractie wezen erop, dat het vijfde lid van artikel 338 volgens het wetsvoorstel wordt gelezen: «de boedelbeschrijving wordt ter bevestiging van haar deugdelijkheid door de voogd ondertekend».

Gelet echter op de tekst van lid 3 van artikel 338 zou het, aldus stelden deze leden, rationeler zijn om anders als thans wordt voorgesteld, de inhoud van het vijfde lid te insereren in de huidige redactie van lid 3, hetwelk dan als volgt zou moeten luiden: «binnen acht maanden na het begin van zijn voogdij, levert de voogd een, ter bevestiging van de deugdelijkheid ondertekende boedelbeschrijving of een afschrift daarvan in ter griffie van het kantongerecht van de woonplaats van de minderjarige».

Voorts merkten deze leden op, dat, nu paragraaf 8 van de eerste afdeling van de zevende titel van Boek 3 vervalt, naar hun opvatting de daaropvolgende paragrafen zouden moeten worden vernummerd in paragraaf 9 en paragraaf 10.

Ten aanzien van het voorgestelde eerste lid van artikel 102 Brv. stelden deze leden, dat zij het wenselijk en praktischer achten, dat het schriftelijk bericht van de deskundigen aan het proces-verbaal, door de griffier opgemaakt, wordt gehecht. Hierdoor wordt voorkomen dat de griffier zich verplicht acht het volledige rapport van de deskundigen in het proces-verbaal op te nemen, hetgeen omslachtig is en overbodig, wanneer het voorstel van die leden zou worden gevolgd. Ditzelfde zou eveneens kunnen gelden voor elke nadere schriftelijke toelichting of aanvulling. Uiteraard dienen alle mondeling gedane mededelingen in het proces-verbaal te worden opgenomen, aldus deze leden.

Bij artikel 224 Brv. merkten de leden van de V.V.D.-fractie ten slotte op, dat het wellicht beter ware te spreken van: «naar best vermogen», hetgeen een ruimere betekenis heeft dan «naar beste weten».

Naar de mening van het lid van de G.P.V.-fractie was de toelichting op de schrapping van de artikelen 300 en 312 van Boek 1 BW te zakelijk en summier. Immers, juist bij justitiabelen die niet of nauwelijks met het justitiële apparaat in aanraking komen accentueert de eedaflegging dat het om een gewichtige zaak gaat, waar overigens de rechter best de tijd voor mag nemen. Dit lid meende dat voorshands niet bewezen is dat de eedaflegging geen nuttige functie meer zou vervullen, zoals in de toelichting wordt gesteld. Vanuit een oogpunt van kinderbescherming in de ruimste zin van het woord is de bestaande eedaflegging, ook al is er geen echte sanctie, toch niet geheel zonder betekenis. Dit lid zou derhalve aan handhaving van de desbetreffende artikelen de voorkeur geven.

Artikel VII

De leden van de fractie van de P.v.d.A. stelden bij artikel 344 BW de navolgende vragen.

Waarom is voor de behandeling in hoger beroep op twee punten een tegenstelling gemaakt tot de behandeling in eerste aanleg, te weten

– zodra pleidooi of recht op de stukken wordt gevraagd, moet in hoger beroep de zaak altijd naar een meervoudige kamer worden verwezen (in eerste aanleg hoeft dit niet indien de eisen of de verweerder niet is verschenen);

– in tegenstelling tot in eerste aanleg kan in hoger beroep de meervoudige kamer de zaak niet verwijzen naar de enkelvoudige kamer?

Wat is voorts de reden dat zowel in eerste aanleg (behoudens genoemde uitzondering) als in hoger beroep de enkelvoudige kamer de zaak naar de meervoudige kamer moet verwijzen zodra pleidooi of recht op de stukken wordt gevraagd?

Is het denkbaar dat die verwijzing door de enkelvoudige naar de meervoudige kamer facultatief wordt gesteld?

In hoeverre bieden de artikelen 288 a, tweede lid, en 344 (nieuw) de mogelijkheid «misbruik van procesrecht» te maken?

De hier aan het woord zijnde leden verwezen in dit verband naar verontrostende suggesties om het gehele rechterlijke apparaat te laten doldraaien, welke zijn gedaan in een artikel in *Rechtshulp* 1982, nr. 8/9, blz. 28 en 29.

Worden ook vereenvoudigingen in het strafprocesrecht overwogen en worden maatregelen overwogen om «misbruik van strafprocesrecht» tegen te gaan?

De leden van de V.V.D.-fractie meenden dat aan de tweede zinsnede van het voorgestelde artikel 344 zou moeten worden toegevoegd, dat in dat geval de enkelvoudige kamer de zaak verwijst naar de meervoudige kamer. Overigens waren deze leden zeer ingenomen met vooral de wijzigingen van de mogelijkheden van verruiming van de bevoegdheid van de enkelvoudige kamer, hetgeen wederom een goede stap is in de richting van vereenvoudiging, rationalisatie en mogelijke versnelling van de procedures.

Artikel XIX

In principe konden de leden van de V.V.D.-fractie zich verenigen met het voorgestelde tweede lid van artikel 76, doch plaatsten hierbij de navolgende kanttekening.

Wanneer de vordering gedeeltelijk wordt toegewezen, kan bezwaarlijk worden verwezen naar een door de griffier gewaarmerkt afschrift van de oorspronkelijke dagvaarding, omdat in dat geval in het dictum van het vonnis een verwijzing naar de oorspronkelijke vordering niet genoegzaam zou zijn, onvolledig en onjuist. Bovendien moet bij een gedeeltelijke toewijzing van de vordering toch in het vonnis gemotiveerd worden waarom een gedeelte van de vordering wordt afgewezen. Verder merkten deze leden op dat vanwege de duidelijkheid van de uitspraak toch, naar hun opvattingen, in het dictum van het vonnis het toegewezen petitem «in extenso» dient te worden opgenomen, omdat anders vergissingen niet uit te sluiten zijn en onduidelijkheid bestaat bij degenen aan wie dat stuk wordt betekend. Daardoor zouden, aldus deze leden, eventuele geschillen over verschillen omtrent de inhoud van het dictum worden uitgesloten.

Artikel XX en XXI

De voorgestelde vereenvoudiging van de verzending van stukken riep bij het lid van de G.P.V.-fractie enkele vragen op.

Hij stemde in met de vereenvoudiging van artikel 125 Rv. Moet evenwel naast de aanpassing ter zake van de Pachtwet ook geen aandacht worden besteed aan artikel 28c van de Huurwet, zo vroeg hij.

Vervolgens wilde dit lid weten in hoeverre de hier voorgestelde vereenvoudiging in de pas loopt met het Nieuwe Burgerlijk Wetboek. Hij vroeg hoe de gewijzigde tekst van artikel 125 Rv zich verhoudt tot artikel 3.2.4, lid 3 NBW. Volgens artikel 125 Rv geldt als regel, dat als het stuk de geadresseerde niet bereikt, het dan geen rechtsgevolg heeft. Artikel 3.2.4, lid 3 kent een dergelijke regel niet; een niet bereikte verklaring heeft derhalve ook rechtsgevolg, als dat voor risico komt van de geadresseerde. Het lid van de G.P.V.-fractie zou over de verhouding tussen beide wettelijke bepalingen graag een nadere uiteenzetting vernemen.

Artikel XXII

De leden van de P.v.d.A.-fractie verwezen naar de vragen, gesteld bij artikel 344 BW, onder artikel VII.

De voorzitter van de commissie,
Roethof

De griffier van de commissie,
Kerkhofs